

Цісар О.В.

аспірант

*Національного університету «Острозька академія»;
Благочинний Кам'янець-Подільського району УПЦ КП;*

Настоятель Петропавлівської церкви

в м. Кам'янець-Подільський;

митрофорний протоієрей

ЗНАЧЕННЯ ЧЕСНОТ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ У РОЗРІЗІ ТРАКТАТУ І. ГІЗЕЛЯ «МИР З БОГОМ ЧОЛОВІКУ»

Духовність завжди була невід'ємною частиною суспільства у різні епохи, та безпосередньо важливою умовою для формування високоосвіченої, морально зрілої та виваженої особистості.

Результатом виявлення необхідних і загальних ознак стійких позитивних моральних якостей людини є поняття «чесноти (добročесності)», а аналогічних ознак стійких негативних моральних якостей – «моральні вади (пороки)».

Поняття «чесноти (добročесності)», як і «моральні вади», має два значення. Ним позначають окремі позитивні моральні якості людей, а також (у цьому контексті точнішим буде термін «добročесність») загальну моральну характеристику особистості: людина загалом або добра (добročесна), або зла. За словами Г.-В.-Ф. Гегеля, людина, здійснивши моральний вчинок, ще не стає добročесною: вона тоді добročесна, коли цей спосіб поведінки є постійною рисою її характеру.

Християнські чесноти не здобули такої розгалуженої класифікації, як гріхи. Їх діапазон варіюється від мінімального набору – віри, надії та любові – до розширеного: мужність, ученість, вірність, любов до Церкви та вітчизни, самопожертва задля спільного блага тощо [2, с. 231].

Актуальність даної теми полягає у тому, що сучасне суспільство культивує матеріальні цінності як основні, люди зневірюються у добрі, справедливості, тому слід плекати у своїй душі чесноти котрі є моральним фундаментом для щасливого життя. Адже матеріальність вона є плінною, а духовність як така надихає людину, ніби окриляє її для досягнення цілей, побудови перспективного майбутнього та є критерієм у виборі людини, що формує наслідки діяльності. Для людини

є важливим трактування даної теми, тому доречним є розглянути це питання також у трактаті І. Гізеля «Мир з Богом чоловіку».

Серед мислителів, які зробили найбільший внесок у дослідження проблеми свободи волі, її характеристик та безпосередньо значення є: Г.-В.-Ф. Гегель, Ф.В.Й. Шеллінг, А. Бергсон, Л. Довга, В. Горський, Т. Кочубей, Н. Прядко.

Фундаментом усіх чеснот, за Радивиловським, є любов до Бога і до ближніх, хоча він не забуває і застерегти, що земна любов буває грішною. Без любові не отримують заплати й такі богословські чесноти, як віра (вчителька мудрості) та надія («утвердителька божественної кріпості»). Саме любов провадить людей до «отчизни горної», а її відсутність призводить до втрати інших цнот і врешті карається на землі занепадом народів та держав [2, с. 232].

Слід зауважити, що до безумовних чеснот якщо людина наслідуює святих можна віднести побожність, покору, здатність прощати кривди, бути милосердним та жити з людьми у мирі та злагоді, любові та спокої, дотримання посту, стриманості у різних сферах життя.

Чесноти християнина у розрізі релігії завжди були актуальними питаннями для розгляду та аналізу з точки зору як релігієзнавців, філософів, соціологів та інших науковців. Адже це свого роду фундамент для подальшої діяльності, критерій моральності та ширості почуттів.

Описуючи основні християнські чесноти, автор намагається через низку прикладів спонукати читача змінитися на краще. Саме поняття «чеснота» («цнота») як певний моральний імператив не конче передбачає класифікацію за різновидами – тут доброчесність слугує за своєрідну універсалью, одну з найвищих людських цінностей, досягнення якої становить мету людського життя, так само, як здобуття надії на спасіння є кінцева мета всього існування людства [2, с. 235].

У соціальному аспекті найважливішими, з погляду Барановича, є такі чесноти, як уміння дотримуватися міри, працелюбність, милосердне ставлення навіть до ворогів, повага до всіх людей незалежно від походження, соціального статусу чи віросповідання. Варто згадати, що вміння дотримуватися міри корелює з основною чеснотою, яку проголошувала й секулярна барокова етика, адже «міра» (поміркваність) була однією з її базових категорій [2, с. 236].

Інтелект не завжди співпадає з вольовим актом, адже інтелектуально людина осмислює та обдумує певний об'єкт чи суб'єкт, а вольові якості

уже формуються не лише від інтелектуальних можливостей. Мисленнева діяльність передує будь-якому вольовому акту, а коли людина мислить то вона відповідно роздумує про щось, обдумує а лише потім робить певні висновки. Відповідно мисленнева можливість людини тісно пов'язана із суспільними цінностями та традиціями, і релігійними зокрема. Адже від суб'єктивних факторів також формується сприйняття, погляди, переконання.

Отже, результати добрих вчинків істотно впливають на духовний світ і характер буття як того, хто «одержує» добро, так і того, хто його «дарує». Результати добрих вчинків (добро) об'єктивуються в духовній і матеріальній культурі народу і людства загалом.

Список використаних джерел:

1. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси. – Київ, 2001. – 236 с.
2. Довга Л. 'Система цінностей в українській культурі XVII століття'. Київ, Львів: Свічадо, 2012. – 342 с.
3. Радивилівський, Антоній. Слово на неделю 10 по Сошествіе Святаго Духа / Винець Христовъ. – Киев, 1688. – Арк. 107 – 107 зв.
4. Баранович, Лазар. Слово на неделю 8 по Сошествіи Святаго Духа // Мечъ духовний. – Киев, 1666. – Арк. 143.